

Kaupunginhallituksen selvitys vuoden 2023 arviointikertomuksessa esitetystä

TARKLTK 22.05.2024 § 40

Tarkastuslautakunta jatkaa arviointikertomuksen 2023 valmistelua.

Puheenjohtajan päätösehdotus

Tarkastuslautakunta jatkaa arviointikertomuksen tekemistä seuraavassa kokouksessaan.

Päätös

Tarkastuslautakunta:

- 1) laati arviointikertomuksen ja allekirjoitti sen;
- 2) hyväksyi arviointikertomuksen ja päätti esittää sen valtuuston käsiteltäväksi; ja
- 3) esittää, että valtuusto pyytää arviointikertomuksessa esitetyistä havainnoista kaupunginhallituksen selvitykset niin, että ne voidaan käsitellä syyskuun loppuun mennessä valtuuston kokouksessa.

- - - - -

Marjo Rautiainen valittiin pöytäkirjantarkastajaksi kokouksesta poistuneen Marko Laxin tilalle.

Merkittiin, että tämä asia käsiteltiin kokouksen kuudentena asiana.

- - - - -

KVALT 10.06.2024 § 30

Tarkastuslautakunnan päätösehdotus

Valtuusto:

- 1) käsittelee arviointikertomuksen; ja
- 2) pyytää arviointikertomuksessa esitetyistä havainnoista kaupunginhallituksen selvitykset niin, että ne voidaan käsitellä syyskuun loppuun mennessä valtuuston kokouksessa.

Päätös

Hyväksyttiin.

- - - - -

Merkittiin, että tarkastuslautakunnan puheenjohtaja Leila Lindell näytti valtuustolle arviointikertomusta koskevan esitysaineiston.

- - - - -

KH 16.09.2024 § 216

Valtuusto on 10.6.2024 (30 §) tekemällään päätöksellä pyytänyt kaupunginhallitusta antamaan selvityksen vuoden 2023 arviointikertomuksessa esitetyistä havainnoista. Selvitys on

annettava niin, että se voidaan käsitellä syyskuun loppuun mennessä valtuuston kokouksessa.

Selvityksen oikeudellinen perusta on kuntalain (410/2015) 121 §:n 5 momentin säännös, jonka mukaan kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Arviointikertomus on liitteenä.

Arviointikertomuksessa esitetyistä havainnoista on viranhaltijatyönä valmisteltu seuraava selvitys.

1)

”Miten ja millä aikataululla kaupunginhallitus uudelleenarvioi kaupungin raportointikäytännöt siten, että tieto on läpinäkyvästi pohjatietona sekä saatavilla poliittisessa päätöksenteossa ja tiedot tulevat myös pöytäkirjojen kautta kuntalaisten tietoon?”

Vastaus

Lautakunnat ovat käsitelleet omat toimialakohtaiset talouden toteumat omissa lautakunnissaan 2 - 3 krt talousarviovuoden aikana. Lautakuntien kokouspöytäkirjat ovat julkisesti kuntalaisten luettavissa. Yhtenäisen raportointikäytännön mukaisesti vuoden 2025 alusta alkaen lautakunnissa toimialakohtaiset raportoinnit käsitellään kausista 1-3, 1-6, ja 1-9 samoin kuin osavuosikatsaukset.

Valtuuston hyväksymien talousarviovuosien mukaisesti talousjohtaja on laatinut osavuosikatsaukset kausista 1-3, 1-6, ja 1-9 ja ne on annettu tiedoksi kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle. Tulevan vuoden 2025 alusta alkaen osavuosikatsaukset tuodaan kokousasiana hallituksen käsittelyyn. Näin kaupungin taloudellinen tilanne saatetaan kuntalaisten tietoon.

Osan valmistelija talousjohtaja Tapani Hämäläinen, puh. 0400 115 256

2)

”Tarkastuslautakunta kysyy hallitukselta, miten valtuuston asettamia tavoitteita, mittareita sekä toimenpideohjelmia kehitetään niin, että ne ohjaisivat vaikuttavammin toiminnan kehittämistä sekä talouden tasapainon saavuttamista koko kaupunkikonsernissa, siten että ne ohjaavat toimialojen ja konserniyhtiöiden lisäksi myös säätiöitä? Myös kaupunkikonserniyhtiöiden tavoitteiden osalta olisi tärkeää, että ne ohjaavat tuloksellisuuteen ja vaikuttavuuteen. Talouden tavoitteiden on kuitenkin oltava realistisia siten, että ne turvaavat myös sen, mistä syystä kaupunki on ko. yhtiöissä 100 % omistajana.”

Vastaus

Äänekosken kaupunkistrategian toimeenpano-ohjelmat ohjaavat toimialojen ja yksiköiden operatiivista toimintaa, ja ne ovat valtuuston hyväksymiä. Ohjelmien toteutumista seurataan vuosittain yksikkötasolla ja esitellään päättäjille. Suurin osa ohjelmista raportoidaan erillisen seuranta alustan kautta, kuten kulttuuri-,

liikunta-, työllisyys- ja hyvinvointiohjelma. Lisäksi strategiaa tukevat hankinta-, kiinteistö-, kotouttamis- ja henkilöstöohjelmat. Toimeenpano-ohjelmat laaditaan yleensä valtuustokaudeksi ja päivitetään uuden valtuuston aloittaessa, samoin kuin toimintaa kuvaavat tuloskortit, joita seurataan neljännesvuosittain osavuosikatsauksissa.

Nykyisen valtuuston toimikausi on 1.8.2021–31.5.2025, ja seuraavat kuntavaalit pidetään huhtikuussa 2025. Uuden valtuustokauden toiminnallisten tavoitteiden ja mittareiden laadinta aloitetaan jo keväällä 2025. Uusien tavoitteiden määrittelyssä tulee kiinnittää entistä enemmän huomioita, että tavoitteet ovat selkeitä, mitattavia ja saavutettavissa olevia sekä tuloksellisuuteen ja vaikuttavuuteen ohjaavia. Kaupunkia koskevat tavoitteet valmistellaan kaupunkistrategiatyöryhmässä, ja konserniyhtiöiden tavoitteet konsernityöryhmässä. Tavoitteena on, että vuodesta 2026 alkaen otetaan käyttöön uuden valtuuston hyväksymät taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet. Tavoitteet määritellään koko valtuustokaudelle, ja niiden toteutumista arvioidaan vuosittain talousarvion yhteydessä. Mikäli toimintaympäristössä tapahtuu muutoksia, tavoitteita päivitetään seuraavalle talousarviovuodelle.

Osan valmistelija talousjohtaja Tapani Hämäläinen, puh.
0400 115 256

3)

”Miten ja millä aikataululla hallitus toteuttaa mittaripäivitykset sekä mahdollisen tuloskorttien uudelleenarvioinnin ohjaamaan selkeämmin toimintaa? Suunnitelmalliset päivitykset ovat tärkeä osa toiminnan kehittämisessä.”

Vastaus

Kuntalain 110 §:n mukaan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Lautakuntien ja vastualueiden tulee tavoiteasettelussaan lähteä Äänekosken kaupungin strategiasta. Siinä on määritelty kaupungin visio ja siitä edelleen johdetut strategiset päämäärät, kriittiset menestystekijät sekä tuloskortit mittaristoineen.

Toimeenpano-ohjelmat laaditaan valtuustokaudeksi ja ne päivitetään uuden valtuuston aloittaessa, samoin kuin toimintaa kuvaavat tuloskortit mittareineen, joita seurataan neljännesvuosittain osavuosikatsauksissa. Kaupungin tuloskortit auttavat seuraamaan, miten hyvin kaupunki saavuttaa strategisia tavoitteitaan, kuten taloudellisen vakauden, asukkaiden hyvinvoinnin, ympäristön kestävyuden ja palvelujen laadun. Tuloskortti voi sisältää eri näkökulmia, kuten talous, asiakas (asukkaat), sisäiset prosessit ja henkilöstö. Tuloskortteihin sisällytetään mittareita, joilla seurataan tavoitteiden saavuttamista. Vuosien varrella tuloskorttien rakennetta on selkeytetty ja mittareita on pyritty karsimaan ja järkiperaistämään sekä asettamaan konkreettisia tavoitteita, seuraamaan niiden toteutumista ja tekemään tarvittavia korjausliikkeitä.

Osan valmistelija talousjohtaja Tapani Hämäläinen, puh.
0400 115 256

4)

”Kaupungin omistajapolitiikka-asiakirjan päivittäminen siten, että siinä arvioidaan tavoite ja tarkoitus sekä miksi kaupunki on mukana kussakin konserniin kuuluvassa yhtiössä. Millä aikataululla hallitus päivittää kaupungin omistajapolitiikan?”

Vastaus

Kuntalain (410/2015) 37 §:n mukaan kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Säännöksen mukaan kuntastrategiassa tulee ottaa huomioon muun muassa omistajapolitiikka.

Kuntalain 14 §:n mukaan valtuusto päättää muun ohella omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta sekä kunnan varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteista.

Kuntalain 39 §:n perusteella kunnanhallitus vastaa kunnan toiminnan omistajaohjauksesta. Omistajaohjauksella tarkoitetaan lain 46 §:n mukaan toimenpiteitä, joilla kunta omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhtiön ja muun yhteisön hallintoon ja toimintaan. Toimenpiteet voivat liittyä ainakin perustamissopimukseen, yhtiöjärjestysmääräyksiin, muihin sopimukseen, henkilövalintoihin, ohjeiden antamiseen kuntaa eri yhteisöissä edustaville henkilöille sekä muuhun kunnan määräysvallan käyttöön.

Kunnan omistajapolitiikalla on tapana tarkoittaa kunnan vahvistamia linjauksia siitä, missä kunta on omistajana mukana, mitä omistuksilla tavoitellaan ja millä periaatteilla omistuksia hoidetaan ja kehitetään. Omistajapolitiikka on käsitteellisesti erotettava omistajaohjauksesta, jolla puolestaan tarkoitetaan konkreettisempia ratkaisuja ja ohjeita omistettujen yhtiöiden ja muiden yhteisöjen asioissa. Omistajaohjauksen keskeinen väline on konserniohje, jonka vähimmäissisällöstä on säädetty kuntalain 47 §:ssä.

Tämänhetkinen Äänekosken kaupungin omistajapolitiikka on hyväksytty valtuuston 9.11.2020 (52 §) tekemällä päätöksellä ja se on ollut voimassa 16.11.2020 lukien. Asiakirjassa voidaan tunnistaa eräitä ajan kulumisesta ja olosuhteiden muuttumisesta johtuvia kehittämistarpeita. Viranhaltijajohdon näkemyksenä kuitenkin on, että omistajapolitiikan mahdollinen muuttaminen on parasta toteuttaa vasta vuoden 2025 kuntavaaleissa valittavan valtuuston toimikaudella, käytännössä aikaisintaan syksyllä 2025.

On pidettävä perusteltuna, että mahdolliset muutokset nykyisiin omistajapoliittisiin linjauksiin ja asiakirjan konkreettiseen sisältöön perustuvat nimenomaan uuden valtuuston näkemyksiin näistä asioista. Mahdollisten uusien linjausten toimeenpano jäisi joka tapauksessa pääosin uuden valtuuston ja sen valitseman kaupunginhallituksen toimikausille. Tätä osaltaan korostaa sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluiden valtakunnalliseen

uudistukseen liittyvissä toimitilakysymyksissä lähitulevaisuudessa noudatettava aikataulu.

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulosta annetun lain (616/2021) 22 §:n 1–2 momentin mukaan kunnan järjestämän perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon, sosiaalitoimen ja pelastustoimen käytössä olevat toimitilat siirtyvät hyvinvointialueen hallintaan 1.1.2023. Hyvinvointialue ja kunta tekevät toimitilojen hallinnasta vuokrasopimuksen siten, että se on voimassa ainakin 31.12.2025 asti. Hyvinvointialueella on oikeus pidentää vuokrasopimuksen voimassaoloaikaa yhdellä vuodella ilmoittamalla siitä kunnalle viimeistään 12 kuukautta ennen vuokrasopimuksen voimassaoloajan päättymistä.

Äänekosken kaupunki on antanut omistamiaan toimitiloja vuokralle Keski-Suomen hyvinvointialueelle edellä olevan säännöksen mukaisesti. Lakisääteisen siirtymäajan kuluttua kaupungin tulee toteuttaa kuntalain 126 §:ssä kunnalle säädetty yhtiöittämisvelvollisuus eli myytävä hyvinvointialueelle vuokralle annetut toimitilat tai siirrettävä ne jollekin osakeyhtiölle tai muulle yhteisölle tai säätiölle, esimerkiksi markkinaehtoisesti toimivalle tytäryhtiölleen. Kyseessä on merkittävä omistajapolitiittinen ratkaisu, jolla voi myös olla mittavia vaikutuksia kaupungin nykyisiin tytäryhtiöihin.

Vaikka omistajapolitiikan mahdollinen muuttaminen ja tämän edellyttämä valtuuston työskentely toteutettaisiin vasta 1.6.2025 alkavalla valtuuston toimikaudella, on nykyisen kaupunginhallituksen tarvittaessa mahdollista tehdä omistajapolitiikan välitarkastelu. Tässä voitaisiin arvioida nykyisen omistajapolitiikan toteutumista ja vaikutuksia sekä omistajapolitiittisesta työskentelystä saatuja kokemuksia. Välitarkastelusta laadittavaa raporttia voidaan myöhemmin hyödyntää omistajapolitiikan muuttamiseen tähtäävän työskentelyn lähtötietoina.

Osan valmistelija hallintojohtaja Alekski Heikkilä, puh. 040 823 7921

5)

”Työpaikkakiusaaminen ja koulukiusaaminen ja yksinäisyys ovat ajankohtaisia asioita. Miten kaupunginhallitus ohjeistuksillaan edistää näiden ongelmien ennaltaehkäisyä riittävän varhaisessa vaiheessa? Kasvatuksen ja koulutuksen järjestäjän on tärkeää seurata kiusaamisen yleisyyttä kouluissa, oppilaitoksissa ja varhaiskasvatustilanteissa, ja tehdä tietojen perusteella kiusaamista vähentäviä toimia.”

Vastaus

Opetuksen ja kasvatuksen toimialalla on kaikissa toimintayksiköissä varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle suunniteltu kiusaamista ehkäisevä toimintamalli, joka on kirjattu kouluilla työsuunnitelmiin ja varhaiskasvatuksessa omaan asiakirjaansa. Suunnitelmissa on kuvattu kiusaamista estävät ennakko-toimenpiteet ja kiusaamisen

puuttumisen toimet. Jokaisella koululla on erillinen kiusaamistapausten selvittelytiimi, joka toimii kiusaamistilanteiden selvittelyssä kaupungin yhteisen toimintamallin mukaisesti. Kouluilla toimiva malli on nähtävissä osoitteessa <https://peda.net/id/ae4df22a0c5> .

Koulujen kiusaamista ehkäisevä toimintamalli edistää myös tiedolla johtamista ja toimenpiteiden kohdistamista. Aiemmin kiusaamistilanteiden selvittelystä ei ole saatu kootusti tilastotietoa, mutta nyt perusopetuksen kiusaamistilanteiden selvittelystä tehdään Wilma-järjestelmään lomake, jolloin saadaan myös tarkkaa tilastotietoa tapahtumien määrästä. Tiedon avulla voidaan jatkossa tehdä entistä kohdennutempia toimenpiteitä, joilla voidaan mahdollisesti ennaltaehkäistä kiusaamistilanteiden syntyä.

Yksinäisyyden torjumiseksi ja hyvinvoinnin lisäämiseksi Äänekoskella on käytössä Hyvää kasvua -opetussuunnitelma, joka tarjoaa rakenteet ja perusteet sille, miten kouluissa voidaan systemaattisesti ja johdonmukaisesti vahvistaa lasten ja nuorten hyvinvointia. Kouluissa toteutetaan myös positiivista pedagogiikkaa. Lisäksi kaupungin hyvinvointisuunnitelman toimenpide-ehdotuksissa on useita syrjäytymistä ja kiusaamista ennaltaehkäiseviä toimia.

Viime vuosina yhtenäiskouluilla on resursoitu testamenttivaroin myös yhteisöohjaajiin, joiden toimenkuva tukee oppilaiden osallisuutta ja hyvinvointia konkreettisesti. He auttavat muun muassa kiusaamis- ja ilmapiiriongelmissa, kehittävät välituntitekemistä, pitävät teematunteja ja auttavat ryhmäytymisessä.

Henkilöstöpoliittisissa linjauksissa määritellään tavoitteet mm. henkilöstön ja työyhteisön hyvinvoinnin edistämiseen sekä johtamiseen ja esihenkilötyöhön. Tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista seurataan henkilöstöpoliittisissa linjauksissa esitetyillä mittareilla (henkilöstökysely, terveysperusteiset poissaolot ja lähtövaihtuvuus).

Kaupungilla on hyvän työkäyttäytymisen pelisäännöt. Vuonna 2023 vahvistettiin lisäksi hyvän hallinnon ja johtamistavan ohje sekä eettiset toimintaperiaatteet.

Aktiivisen tuen toimintamallissa kiinnitetään huomiota työkykyä edistäviin toimenpiteisiin ennakoivasti jo ennen kuin tilanne on vaatinut mahdollisia sairauspoissaoloja. Toimintamalliin on koottu työvälineitä varhaisen ja aktiivisen tuen toteuttamiseksi. Toimintamallin vaikuttavuutta edistää se, että kukin toimija tunnistaa oman roolinsa ja vastuun työkyvyn edistämisessä ja tukemisessa. Käytössä on myös Mehiläisen esihenkilökompassi, jolla tehostetaan työkykyjohtamista.

Kaupunki on ohjeistanut vastuullisesta työkäyttäytymisestä, epäasiallisen kohtelun ja häirinnän nollatoleranssista sekä toimintaohjeista ja ilmoittamiskäytännöistä em. tilanteissa. Ohjeistus on osa uuden työntekijän perehdyttämistä (sähköinen perehdytys).

Esihenkilö vastaa siitä, että työyksikön henkilöstö on perehdytetty ohjeisiin ja niitä kerrataan säännöllisesti.

Esihenkilöiden valmiuksia edistää työhyvinvointia ja puuttua vastuuttomaan työkäyttäytymiseen on vahvistettu mm. työhyvinvointikorttikoulutuksessa. Työhyvinvointikorttikoulutusta on suunniteltu laajennettavaksi siten, että pilotoidaan koko työyhteisölle suunnattua työhyvinvointikoulutusta.

Työnantaja seuraa säännöllisesti työyhteisöjen tilannetta (mm. riskien ja vaarojen arviointi, Wpro-ilmoitukset, työterveyshuollon työpaikkaselvitykset, työhyvinvointi- ja työilmapiirikyselyt, kehityskeskustelut). Työyhteisöjä on ohjeistettu puuttumaan, käsittelemään ja sopimaan toimenpiteistä, mikäli työpaikalla esiintyy vastuutonta työkäyttäytymistä. Tarvittaessa työyhteisöillä on esim. työsuojelutoimijoiden tuki tilanteiden käsittelyssä.

Työnantajan tulee lainsäädännön mukaan puuttua häirintään ja epäasialliseen kohteluun siitä tiedon saatuaan. Kaikki työnantajan tiedossa olevat ilmoitukset epäasiallisesti kohtelusta ja häirinnästä on kaupungin työpaikoilla käsitelty ohjeistuksen mukaisesti. Osana käsittelyä sovitaan seurannasta. Suurin osa vastuuttomasta työkäyttäytymisestä käsitellään työyhteisössä asianosaisten ja esihenkilön kesken. Työsuojelutoimijoille tulee ilmoituksia nollasta muutamaan ilmoitukseen vuosittain.

Kaupunki työnantajana ei hyväksy häirintää ja epäasiallista kohtelua. Mikäli sitä kaikesta huolimatta esiintyy, siihen tulee puuttua ja käsitellä kaupungin toimintamallin mukaisesti. Nollatoleranssin ylläpitämistä edesauttaa, mikäli työpaikalla pidetään yllä toimintakulttuuria, jolla mahdollistetaan ja edistetään puheeksi ottamista, yhteistä sopimista ja ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin

Osan valmistelijat vs. opetus- ja kasvatusjohtaja Niina Rautanen, puh. 040 514 8102, opetuksen ja kasvatuksen palvelukoordinaattori Satu Tarvainen, puh. 040 775 4981 ja henkilöstöjohtaja Arja-Leena Kriivarinmäki, puh. 0400 471 273

6)

”Miten ja millä aikajänteellä kaupunginhallitus aikoo laittaa kuntoon vuoden 2021 ja 2022 arviointikertomuksessa esille nostetut asiat, jotka ovat vielä käsittelyvaiheessa? Tarkastuslautakunnan mielestä hallituksen on hyvä seurata antamaansa asioiden valmistelun aikataulutusta ja täsmentää vastuut asioiden kuntoon laittamisen osalta.”

Vastaus

Hallintojohtaja on ollut kutsuttuna paikalla tarkastuslautakunnan kokouksissa 8.5.2024 ja 21.8.2024 selostamassa vuosilta 2021 ja 2022 laadituissa arviointikertomuksissa tarkoitettujen asioiden tämänhetkistä tilannetta. Lisäksi tietohallintopäällikkö ollut erikseen paikalla 17.4.2024 pidetyssä kokouksessa tietohallintoon liittyvistä asioista.

Arviointikertomusten asioista kolmea voidaan kutsua tällä hetkellä keskeneräisiksi. Ensimmäinen näistä on Äänekosken kaupungin omistajapolitiikan päivittäminen, johon tarkastuslautakunta kiinnitti huomiota vuoden 2021 arviointikertomuksessa. Omistajapolitiikan tilannetta tarkastellaan edellä kysymykseen 4 laaditussa vastauksessa.

Toinen keskeneräinen asia on vuosien 2021 ja 2022 arviointikertomuksissa esille otettu kaupungin organisaatorakenteen uudelleentarkastelu. Kaupunginhallituksen asettaman, organisaatiouudistusta valmistelleen työryhmän toimikausi päättyi 31.12.2023. Työryhmän esitys on toimitettu kaupunginhallitukselle ja sittemmin käsitelty myös valtuustoseminaarissa 18.3.2024, mutta kaupunginhallitus ei ole tehnyt sen perusteella päätöstä eikä päätösehdotusta valtuustolle. Tästä poikkeuksena on vuoden 2025 kuntavaaleissa valittavien valtuutettujen lukumäärä, joka käsiteltiin kaupunginhallituksessa 3.6.2024 (145 §) ja josta valtuusto päätti 10.6.2024 (36 §).

Organisaatorakenteen uudelleentarkastelu on pääosin tai jopa yksinomaan poliittinen kysymys, joka ja jonka aikataulu kuuluu kaupungin luottamushenkilöjohdon ratkaistavaksi.

Kolmantena keskeneräisenä asiana on vuoden 2022 arviointikertomukseen annetussa kaupunginhallituksen selvityksessä mainittu sosiaalisen laadun arvioinnin työkalu eli kustannuslaskentamatriisi. Tätä ei ole otettu käyttöön, vaan se on edelleen keskeneräinen ja kehittämistyö jatkuu hankerahoituksella Keski-Suomen hyvinvointialueella yhteistyössä Sosped-keskuksen ja Itä-Suomen yliopiston kanssa. Työkalun kehittäminen ja valmistuminen ei riipu kaupungin toimenpiteistä, mutta hyvinvointikoordinaattori seuraa sen valmistelua hyvinvointialueella.

Osan valmistelija hallintojohtaja Aleks Heikkilä, puh. 040 823 7921

7)

"Tarkastuslautakunta on huolissaan kaupungin tietohallinnon resursseista tuottaa turvalliset tietohallinnon palvelut. Tietoturvaohjeistuksien ajantasaisuuteen ja koulutuksiin tulee kiinnittää huomiota ja kaksivaiheinen tunnistautuminen olisi hyvä ottaa käyttöön. Kyberhyökkäykset maailmantilanteen kärjistymisen myötä ovat tätä päivää ja kunnat ovat infroineen korkeaa riskitasoa. Millä suunnitelmalla ja aikataululla kaupunginhallitus vie tätä asiaa teenpäin?"

Vastaus

Vuoden 2024 aikana kasvun ja opetuksen toimialalla toimineen ICT-tukihenkilön työsuhde päättyi äkillisesti, ja siitä johtuva resurssipula vaikutti mm. lähituen palvelujen vasteaikoihin. Asian korjaamiseksi kaupunki käynnisti uuden ICT-tukihenkilön rekrytoinnin, jonka hakuaika päättyi 9.8.2024. Työhön valittava ICT-tukihenkilö tulee aloittamaan työskentelyn syksyn aikana.

Äänekosken kaupungin intranetissä on erillinen Tietosuoja ja tietoturva osio, johon kootaan ajankohtaiset tiedotteet mm. Kyberturvallisuuskeskuksen julkaisuista. Tietohallinto saa myös erilliset tiedotteet palomuurijärjestelmän Saas palveluntarjoajalta, sekä teleoperaattorilta verkossa havaituista uhista. Kriittiseksi luokitelluista uhkista lähetetään tarvittaessa henkilöstölle sekä yhteistyökumppaneille erillinen tiedote. Työasemien ja palvelinten tietoturvapäivitykset tapahtuvat oletuksena automaattisesti. Globaali kaksivaiheinen tunnistautuminen (MFA) on oletuksena päällä kaikissa O365 aanekoski.fi sähköposteissa. Tietojen eheys varmistetaan ottamalla vuorokausittaiset varmistukset, joiden palautusta myös testataan säännöllisesti.

Kyberhyökkäysten uhka on nykypäivänä korkea maailmantilanteen ja etenkin hyökkäyksissä käytettävien työkalujen kehittymisen takia. Tekoälyä käytetään nykyisin niin hyökkäykseen kuin puolustukseen. Osaamisen parantamiseksi Äänekosken tietohallinto kuten muutkin toimialat osallistuvat säännöllisesti valtakunnallisiin harjoituksiin. Kaupungin koko henkilöstö on myös velvoitettu tekemään kerran kalenterivuodessa erillisen Navisec tietoturva koulutuksen. Kaupungin Johtoryhmä käsittelee säännöllisesti toimintaympäristössä tunnistetut riskit.

Koulutukset, riskianalyysit, dokumentointi, tietoturvapäivitykset sekä tietojen varmistaminen ovat perusasioita, mutta valitettavasti kaikkia riskejä ei voida poistaa. Se mitä tänä päivänä pidetään turvallisena tapana toimia voi olla jo huomenna uhka. Kyberturvallisuus ja sen ylläpito on siis jatkuvaa toimintaa, joka perustuu lakiin sekä alati muuttuvaan toimintaympäristöön.

Osan valmistelijat talousjohtaja Tapani Hämäläinen, puh. 0400 115 256, ja tietohallintopäällikkö Juha Kärkkäinen, puh. 040 545 326

8)

”Äänekosken kaupungin talouden tasapainottamisohjelma hyväksyttiin syksyllä 2023. Kaupungin rakenteellinen alijäämä edellyttää uudistamista ja ratkaisujen löytämistä. Miten ja millä aikataululla kaupunginhallitus on suunnitellut tasapainottaa talouden PTS -suunnitelman sekä kaupungin organisaatio- ja palvelurakenteen vastaamaan alentuneita tuloja?”

Vastaus

Mikäli kysymyksen asettaja on tarkoittanut sitä, että kaupungin tulot eivät riitä kattamaan sen menoja pitkällä aikavälillä, kun suhdanteiden vaikutukset ja kertaluonteiset tekijät on poistettu. Toisin sanoen, vaikka talous olisi normaalissa tilanteessa ilman suhdannevaihteluita, kaupungin talous olisi silti alijäämäinen. Tämä osoittaisi, että kaupungin talouden ongelmat johtuvat rakenteellisista tekijöistä, kuten pysyvästi liian korkeista menoista suhteessa tuloihin.

Kaupungilla ei ole ”rakenteellista” alijäämää, vaan kertynyttä ylijäämää vuoden 2023 tilinpäätöksessä 7,5 miljoonaa euroa.

Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Sen hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Äänekosken kaupungissa taloussuunnitelmakausi on kolme vuotta, josta ensimmäinen vuosi on sitova talousarviovuosi. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet, jotka ovat valtuuston nähden sitovia eriä. Talousarvio ja – suunnitelma laaditaan siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen.

Taloussuunnitelmien laadinnassa huomioidaan useita erilaisia tekijöitä, kuten kaupungin tulopohjan kehitys, edellisen vuoden toteumatiedot ja kuntalaisten palvelutarpeet yms. Kaupunginhallitus arvioi tulojen ja menojen kehitystä, yleensä talousarvioiden ja osavuosikatsausten sekä tilinpäätösten perusteella. Talousarviovuosittain tarkistetaan, miten nykyiset palvelut ja organisaatorakenne vastaavat muuttuneita tuloja ja palvelutarpeita. Tämä prosessi voi sisältää palvelujen yhdistämistä, resurssien uudelleen kohdentamista. Talouden sopeutustoimenpiteet, kuten säästöt, veronkorotukset tai muut rakenteelliset uudistukset, hyväksytään kaupunginhallituksessa ja -valtuustossa. Toteutus voi alkaa jo seuraavana talousarviovuonna.

Osan valmistelija talousjohtaja Tapani Hämäläinen, puh.
0400 115 256

9)

”Arviointikertomukseen on otettu mukaan Keski-Suomen alueen kuntien tarkastuslautakuntien kanssa yhdessä valittu arvioinnin painopiste lasten ja nuorten liikkumisen edistämisessä. Tähän arviointiin osallistuneet tarkastuslautakunnat antavat arviointikertomuksessa esitetyn arvioinnin tiedoksi kunnan- ja kaupunginvaltuustoille ja pyytävät, että kaupunginhallitus antaa lausuntonsa, miten yhdyspintayhteistyötä liikkumisen edistämisessä on toteutettu/viety eteenpäin Äänekoskella?”

Vastaus

Hallituksen Suomi liikkeelle -ohjelmassa on kaksi päämäärää. Tavoitteena on, että yhteiskunnan rakenteet luovat yhä paremmat edellytykset liikkumiselle. Lisäksi halutaan saada aikaan muutoksia ihmisten käyttäytymisessä siten, että he tekevät yhä useammin tietoisien tai tiedostamattoman valinnan liikkua – eli hyödyntävät liikkumisen rakenteita. On myös tärkeää, että erilaiset organisaatiot huomioivat liikkumisen edistämisen toimintakulttuureissaan.

Maakunnallisen tason Keski-Suomi liikkuu 2030 agendalla pyritään kannustamaan alueen toimijoita edistämään liikkumista ja aktiivista arkea vaikuttavasti ja laajalla yhteistyöllä samojen tavoitteiden suunnassa. Viiden tavoitteen agendalla lasten, nuorten ja perheiden

arkipäivien järjestäminen fyysisesti aktiiviseksi on yksi näistä tavoitteista.

Keski-Suomen hyvinvointialueen ”Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa vuosille 2024-2025” palveluiden keskeisenä tavoitteena on edistää liikunnallista elämäntapaa vahvistaen lasten ja nuorten myönteistä keho- ja ruokasuhdetta ja ehkäisten ylipainoa ja lihavuutta. Keskeiset toimenpiteet kohdistuvat hoito- ja palveluketjutyöhön, lapsia, nuoria ja perheitä kohtaavien ammattilaisten elämäntapaohjauksen osaamisen vahvistamiseen, Neuvokas perhe -menetelmän jalkautukseen sekä kunta-hyvinvointialue-yhdyspintatyöhön kuntien liikuntaneuvonnan ja sivistyspalveluissa toteutettavan ruokakasvatuksen edistämiseksi.

Äänekosken kaupungin strategian Hyvän elämän -lupauksessa mainitaan: ”Me toimimme alustana asukkaidemme hyvälle ja omannäköiselle elämälle sekä elinikäiselle kehittymiselle huomioiden erityisesti lapset ja nuoret”. Kulttuuri- ja liikuntaohjelmassa mainitaan liikuntalain mukaisesti kunnan tehtäväksi tuottaa kaikille kuntalaisille liikuntapalveluita ottaen huomioon harrasteliikunnan, kilpaliikunnan, lasten- ja nuorten liikunnan, sekä erityisryhmien tarpeet. Lasten ja nuorten liikunnan kehittämiseen ei ole erikseen kunnassa tehty ohjelmaa, vaan tavoitteet ja toimenpiteet sisältyvät joko varhaiskasvatukseen tai muun opetustoimen opetussuunnitelmiin ja yleiseen kulttuuri- ja liikuntaohjelmaan.

Nykyään äänekoskelaisten lasten ja nuorten liikkumista seurataan vakiintuneesti Koulu-terveyskyselyillä sekä Move-mittauksilla. Näiden lisäksi tietoa saadaan myytyjen juniorikorttien määrästä, lapsille ja nuorille suunnattujen vakiovuorojen määrän kehittymisestä, liikunta-avustusten määrästä, sekä Sportti PT-toimintaan osallistuneiden määrästä. Näitä raportoidaan kunnan toimintakertomuksen ohella jatkossa myös hyvinvointikertomuksessa.

Liikkumisen olosuhteiden kehittäminen

Äänekosken kaupunki on kehittänyt liikkumisen olosuhteita pitkäjänteisesti jo vuosien ajan ja erityisesti viimeiset viisi vuotta ovat olleet uusien investointien buumiaikaa. Tehdyt investoinnit ja toimenpiteet ovat kaikki tähänneet lasten ja nuorten liikkumisen edistämiseen, vaikka ne samalla palvelevat aikuiskäyttäjää ja kilpaurheilijoita. Näillä toimilla äänekoskelaisille lapsille ja nuorille on saatu uusia, peruskorjattuja ja kunnostettuja liikuntapaikkoja heidän luonnolliseen elinympäristöönsä. Kaikkien taajamien koulujen yhteyteen on keskitetty liikkumiseen aktiivisia suorituspaikkoja ja tätä työtä jatketaan edelleen lasten sekä nuorten toiveita kuunnellen (nuorisovaltuusto, perhe -ja nuorisopalveluiden osallistavat työpajat, tapahtumien yhteydessä tehdyt kyselyt).

Esimerkkejä liikkumisen olosuhteiden parannustoimenpiteistä:

- Huuhan perhepuistoon on rakennettu skeittiparkki ja pump track -rata ja Liikennepuiston aukioloaikoja on laajennettu

- Liikuntapuistoon on saatu pitkään kaivattu, pääosin junioreiden käytössä oleva ylipainehalli palloilun harrastamiseen
- Äänemäen laskettelurinteeseen on rakennettu kokonainen uusi rinne ja nuorten suosiman kakkosrinteen olosuhteita on kehitetty, lasten rinnealueen kehittäminen jatkuu edelleen. Alueesta on kehittymässä entistä enemmän koko perheen yhteinen liikkumiskohde.
- Liikuntapuiston ensilumenladun lumetusjärjestelmä mahdollistaa päiväkotien ja koululaisten hiihtokauden pidennyksen ja joustavamman hiihtokauden ajoittamisen lukujärjestyksiin. Tätä on jo aiemmin helpottanut tekojään käyttö.
- 2020-luvulla kuntaan on saatu neljään taajamaan monitoimiareenat, jääkiekkokaukaloita on uusittu/perustettu kuuteen taajamaan, koulupihojen hiekkakenttiä, suorituspaikkoja ja koulujen käytössä olevia yleisurheilukenttiä on kunnostettu.
- Koulujen ulkoliikuntapaikkojen sekä yleisten kuntoratojen valaistusta on parannettu, jotta ympärivuotinen käyttö olisi entistä turvallisempaa ja houkuttelevampaa.
- Sisäliikuntapaikkojen käytön mahdollistaminen loma- ja pyhäpäivinä on muuttunut kustannustehokkaammaksi sähköisten lukitusten avulla. Nyt lapset ja perheet pääsevät harrastamaan myös silloin, kun heillä on yhteistä vapaa-aikaa.

Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma (hanke)

Arjen liikkuminen on vähentynyt ja autolla kuljettavat matkat lisääntyneet. Äänekoskella on kevään 2023 aikana käynnistetty kävelyn ja pyöräilyn kehittämiseen tähtäävä suunnittelu. Visiona on, että meillä Äänekoskella turvalliset kävely- ja pyöräilyreitit ovat osa hyvää arkea. Täällä kävely ja pyöräily halutaan luonnolliseksi osa kaiken ikäisten arjen ja vapaa-ajan matkoja. Jotta lapsille ja nuorille kouluun ja harrastuksiin liikkuminen jalkaisin tai pyörällä olisi entistä houkuttelevampi vaihtoehto, myös infraan ja kannustavaan viestintään on panostettava.

Laaja-alaisessa KÄPY-työryhmässä on tässä vaiheessa edustajia kaupungin eri hallinnonaloilta ja Ely-keskuksesta sekä Traficomilta ja kutsuttaessa myös osallistavan kehittämisen yhteistyötahoista. Osallistavalla suunnittelulla on kuultu myös asukkaita kyselyin sekä avoimilla ja kohdennetuilla foorumeilla vuoden 2023-2024 aikana. Edistämishjelman on tarkoitus olla valmis vuoden 2024 lopussa, jonka jälkeen lähdetään katsomaan konkreettisten toimenpiteiden täytäntöönpanoa kaupungin eri hallinnonalojen, Elyn ja yhteistyötahojen kanssa. Toimeen pannaan mm. koulujen jättöliikenteen, pyöräparkkien, liityntäpysäkkien, suojateiden, katureunuksien sekä kevyenliikenteen väylien kehittämistoimenpiteitä ja liikkumiskäyttäytymisen muutokseen tähtäävää viestinnän lisäämistä.

Move! -mittausten hyödyntämisen kehittäminen

Likesin ja Opetushallituksen kehittämä fyysisen toimintakyvyn mittaus- ja palautejärjestelmä Move! toteutetaan vuosittain perusopetuksessa 5. ja 8. luokkalaisille. Mittausten paikallisista

koululaisista tuottamaa hyvinvointitietoa halutaan Äänekoskella hyödyntää entistä oppilaslähtöisemmin yhteiskehittämisen ja palvelumuotoilun keinoja soveltamalla.

Äänekosken koulujen rehtoreiden kanssa on elokuussa 2024 sovittu Move!-mittausten uudelleen ajoittamisesta koulun arjessa niin, että ne voidaan ajoittaa yhteen saman ikä-luokan laajojen terveystarkastuksien kanssa. Koko ikäluokkaa koskevan paikallisen hyvinvointitiedon kokoaminen tällä tavoin kootusti mahdollistaa erilaisten oppilasprofiilien tunnistamisen ja kuvaamisen. Näin tunnistettuja ja muodostettuja ”oppilaskortteja” hyödyntäen lähdetään seuraavaan vaiheeseen, eli toimenpiteiden kohdentamiseen sekä tarpeiden mukaisten palveluiden tarjonnan yhteiskehittämiseen eri toimijoiden kanssa. Tavoitteena on koota paikallinen ”palvelutarjotin” ja liikkumista edistävät ratkaisut yhteen huomioiden lasten ja perheiden erilaiset tilanteet.

Yhteiskehittämisen valmistelu käynnistyy syyskuussa 2024 rehtoreiden, liikunnanopettajien ja luokanopettajien kanssa neuvotellen (liikunnanopettajat 7-8 lk, luokanopettajat 4-5 lk). Erityistä huomiota kiinnitetään oppilaiden ja myös koulun aikuisten osallisuuden toteutumiseen. Äänekosken kaupungin hyvinvointikoordinaattori kokoaa yhteistyössä oppilashuollon ohjausryhmän, kulttuuri- ja liikuntapalveluiden kanssa työryhmän, joka tarkentaa palveluiden yhteiskehittämisen suunnitelmaa liikunta- ja hyvinvointipalveluita tuottaville toimijoille kohdennetusta yhteiskehittämisen työpajasta.

Move-mittausten ja terveystarkastusten tulosten saamisen jälkeen loppusyksystä 2024 laaditut ”oppilaskortit” pilotoidaan eri sidosryhmiä osallistavissa yhteiskehittämisen työpajoissa

ÄKSport – Nuorten polku liikkumiseen -hanke

Jyväskylän ammattikorkeakoulu on saanut rahoitusta ÄKSport – Nuorten polku liikkumiseen hankkeeseen, jolla pyritään kannustamaan lapsia ja nuoria liikkumaan monipuolisesti ja tarttumaan rohkeasti eri lajikokeiluihin. Hankkeella pyritään myös mallintamaan uudenlaista tapaa lähestyä liikuntaharrastamista, joka on usein lajisidonnaista. Samalla hanke on osa tutkimusta, jolla selvitetään nuorten monipuolisen liikkumisen vaikutusta muun muassa fyysisen kunnan kehittymiselle. Tutkimusten ja selvitysten pohjalta on havaittu tarve kehittää ja pilotoida uudentyyppinen liikuntaharrastuksen malli. Tarve ja kiinnostus on tullut esille lasten ja nuorten, valmentajien ja vanhempien toiveesta. Hanke ja mallin kokeilu nähdään tärkeänä lasten hyvinvoinnin ja yhdenvertaisuuden edistämisen sekä syrjäytymisen ehkäisemisen kannalta.

Yli puolet 7–15-vuotiaista lapsista ja nuorista mainitsee liikuntaharrastuksensa esteeksi ulkoiset esteet: kiinnostavan liikuntalajin harrastusmahdollisuudet puuttuvat kodin läheisyydestä, koulutehtävät vievät ajan ja liikkumaan ei tule lähdettyä. Yhteen lajiin erikoistutaan ja harrastaminen lopetetaan liian varhain. Harrastus ei jatku yhtä pitkälle nuoruus-ikään kuin olisi suotavaa. Tarvitaan

mahdollisuus vapaasti kokeilla eri lajeja, laadukas ja monipuolinen sisältö sekä mahdollisuus harrastaa yhdessä kavereiden kanssa ja sitä kautta löytää itselle sopiva liikuntamuoto ja sitoutuminen liikuntaharrastukseen.

Hanke on Jamkin koordinoima ja paikallisesti Huiman valmentajien Tommi Koskisen ja Heikki Nurmen vetämä. Kesto 31.12.2025 saakka. Äänekosken kaupunki on hankkeen yhteistyökumppani.

Harrastamisen Suomen mallin mukaiset liikuntakerhot

HSM-kerhoissa on lasten ja nuorten itsensä toivomia kerhoja. Niistä melkein puolet on liikunnallisia kerhoja, joissa toimitaan joko liikuntapaikoilla tai luonnossa. Äänekosken kaupunki tarjoaa näihin kerhoihin tilat veloitusetta. Näiden kerhojen myötä äänekoskelaisien lasten ulottuville tulee heti koulupäivien perään maksutonta, turvallisen aikuisen läsnäololla mahdollistettua liikunnallista toimintaa, joka ei vaadi yhdistykseen kuulumista, aiempaa lajitaustaa tai matkojen päähän liikkumista harrastuksen toteuttamiseksi. Kerho-toimintaa koordinoi Koskelan Setlementillä työskentelevä HSM-koordinaattori.

Vapaavuorojen kehittäminen

Äänekoskella on satoja maksuttomia liikuntapaikkoja käytettävissä ympäri vuorokauden. Suljetuissa sisätiloissa on myös mahdollisuus yleisten aukioloaikojen puitteissa käydä liikkumassa ex tempore. Ylipainehallilla ja jäähallilla on kaupungin, Proaveran ja seurojen mahdollistamia maksuttomia vapaavaroja. Myös Liikuntatalolla on seuran pyörittämiä ilmaisia Open Gym-vuoroja. Vapaasti käytössä olevia liikuntatiloja ja vapaavaroja kysytään silti koko ajan lisää. Niiden kehittäminen on yksi seuraavien seurafoorumien aiheista. Yksi kehittämisen haasteista on vapaaehtoisten toimijoiden ja kaivattujen ajankohtien kohtaaminen. Seuraava liikuntaseurafoorumi toteutetaan marraskuussa 2024.

Yhdyspintatyö hyvinvointialueen kanssa

Äänekoskella hyvinvointialueen kanssa tehtävän yhdyspintatyön painopiste on ollut ikääntyvien palveluissa. Hyvinvointialueen tulon myötä yhteistyön ja yhdyspintatyön rakentaminen on ollut hidasta, koska hyvinvointialueen toimintojen ja käytänteiden luomisessa sekä vastuunjaossa on mennyt oletettua enemmän aikaa. Näin ollen hyvinvointialueella esimerkiksi toiminnoista vastuussa olevien henkilöiden löytyminen on kestänyt pitkään. Hyvinvointialueyhteistyö on kuitenkin saatu käyntiin ja työryhmien kokoonpanot sekä yhteyshenkilöt alkavat hahmottua.

Maakunnallinen liikuntaneuvonnan työryhmä

Äänekosken liikuntapalvelut on mukana maakunnallisessa liikuntaneuvonnan työryhmässä, jonka koordinaattorina toimii Keski-Suomen hyvinvointialueelta Jani Huotari. Pääsääntöisesti mukana on kunnan Terveysliikunnan projektityöntekijänä toimiva

liikuntaneuvoja Anu Kaajalahti ja varalla liikuntapalveluvastaava Jaana Kiiskinen. Työryhmässä eri kuntien ja hyvinvointia toteuttavien tahojen edustajat kokoontuvat säännöllisin väliajoin yhteen pohtimaan liikuntaneuvonnan tilannekuvaa ja kehittämistä Keski-Suomen alueella. Yhtenä kehittämiskohteena on tällä hetkellä potilas-/asiakastietojärjestelmänä toimivan LifeCare -ohjelmiston käyttöönotto. Tämä tulee koskettamaan myös lasten ja nuorten liikuntaläheteitä.

Paikallisen liikunnallisen elämäntavan ja liikuntaneuvonnan kehittämistyöryhmä

Äänekoskella liikuntapalveluissa on tehty tiivistä yhteistyötä paikallisten terveysasemien kuntoutuksen kanssa jo kymmenien vuosien ajan. Vaikka painopiste on ollut ikääntyvien kuntosalitoiminnan kehittämisessä, myös lasten ja nuorten kuntoutumistarpeen jatkumoa on liikuntapalveluissa toteutettu samoin kuin erityislasten liikkumistarpeiden huomiointia. Jo tehty työ ja toimenpiteet ovat vankka pohja maakunnallisen hyvinvointialueen vastaavien toimintojen kehittämiselle. Esimerkiksi liikuntalähetekäytäntö on vasta tuloillaan muihin kuntiin. Äänekosken osalta lähetekäytäntö on ollut käytössä terveyskeskuksen ohella kouluterveydenhuollossakin. Move! -mittausten yksilöllisempi hyödyntäminen tuo kaivatun kehitysaskelen. Sillan rakentaminen Move-mittauksesta kunnan liikuntapalveluiden jo olemassa olevaan Sportti PT-toimintaan on tarpeellinen ja toivottu kehittämisen kohde.

Hyvinvoinnin palvelutarjottimen kehittäminen

Äänekosken kaupunki seuraa tiiviisti hyvinvointialueen digitaalisen palvelutarjottimen kehitystä ja täydentää Äänekosken osalta palveluita tarjottimelle. Lasten ja nuorten liikuntapalveluiden näkyvyydestä ja tiedon saatavuuden vaivattomuudesta on käyty keskustelua myös paikallisissa seurafoorumeissa ja kunnan johtoryhmässä. Hyvaksin palvelutarjotin tuo tähän yhden lisämahdollisuuden. Yhdyspintojen osalta kehittämistyö on käynnissä lisäksi mm. ikääntyvien kaatumisen seurantaan liittyen.

Keski-Suomen Liikunta ry:n rooli sparraajana

Keski-Suomen Liikunta ry toimii maakunnallisesti alueella koordinaattorina eri liikuntatoimijoiden ja AVI:n järjestämille verkostotilaisuuksille. Verkostotapaamisia on liikuntatoimijoiden kesken 2-4 vuodessa ja niissä nostetaan esille ajankohtaisia liikuntatoimen asioita. Näissä tapaamisissa kunnasta on ollut mukana liikuntapalveluvastaava ja esimerkiksi kevään tilaisuudessa perhe- ja nuorisopalveluista etsivän nuorisotyön edustaja erikseen kutsuttuna.

Keski-Suomen Liikunta toteuttaa kunnan kanssa yhteistyössä lasten ja nuorten liikunnan edistämiseen keskittyviä kehittämispäiviä, joita on toteutettu parin viimeisen vuoden aikana Äänekoskella 1-2/vuosi. Vuonna 2023 todettiin, että Äänekoskella lasten liikuntaan panostetaan varhaiskasvatuksessa ja kouluiässä hyvin. Haasteen

tuo murrosiän drop out -ilmiö ja ehkä myös seurojen lajispesifisyys. Yhdessä on pohdittu, miten liikuntaan voidaan motivoida nuorten arjessa, miten vastata tämän päivän laji- ja höntsäilytarpeisiin ja usein ilkeille ja väärinkäytölle alttiiden vapaavuorojen mahdollistamiseen.

Seurafoorumit ovat Keski-Suomen Liikunnan perinteinen työmuoto, jossa liikuntaseurojen ääntä pyritään saamaan entistä paremmin kuuluville. Koska äänekoskelaiset liikuntaseurat toteuttavat suurimmaksi osaksi vetovastuun äänekoskelaisten lasten ja nuorten liikuttamisesta, näissä seurafoorumeissa edistetään juuri tämän kohderyhmän liikkumista vuoropuheluna kunnan ja muiden toimijoiden kanssa. Keslin koordinoimia foorumeita on pidetty noin 1/vuosi. Lisäksi liikuntatoimi on pitänyt seuroille erikseen avoimia ja kohdennettuja seurafoorumeita eri teemoilla. Tilaisuudet ovat arvokkaita liikuntaseurojen kohtaamispaikkoja, verkostoitumistilaisuuksia, vuoropuhelun avaajia ja ihan käytännön asioiden käsittelytilaisuuksia lasten ja nuorten liikunnan edistämiseksi. Niistä on lähtenyt moni nytkin vireillä olevista hankkeista, kuten ÅKSport-hankkeen pohja-ajatus.

Liikuntalähetete – koululaiset ja opiskelijat, Sportti PT-toiminta, erityislasten ryhmät

Lasten ja nuorten liikunnan edistämiseen liittyvässä yhdyspintatyössä keskeisessä osassa on kouluterveydenhuolto. Äänekoskella ollaan vielä lähtökuopissa esimerkiksi Move-mittausten tulosten hyödyntämisessä lasten- ja nuorten liikkumisen edistämiseksi vähän liikkuvien lasten ja nuorten osalta.

Äänekoskella on ollut jo ennen hyvinvointialueen muodostumista toimiva lähetekäytäntö, jossa terveysaseman lääkäri, fysioterapeutti, sairaanhoitaja, ravitsemusneuvoja tai muu terveydenhuollon henkilö voi tehdä liikuntalähetteen kunnan liikuntapalveluihin. Lähetteitä ovat voineet tehdä myös kouluterveydenhoitajat. Tämä Mediatrixin kautta toiminut käytäntö on saatu jatkumaan myös hyvinvointialueen aikana. Hyvinvointialueelle laajaan käyttöön suunniteltu Life Care -ohjelmisto tulee jatkossa korvaamaan Mediatrixin käytön.

Life Care tuo liikuntaneuvontaan mukanaan myös mahdollisuuden tehdä rakenteista kirjaamista ja sen kautta vaikuttavuuteen liittyvien mittareiden entistä helpompaa seuranta. Tämä tulee olemaan myös Move!-mittauksien yksilöllistä huomioimista ja viestintää helpottava työväline.

Äänekoskella lähetteellä liikuntapalveluihin voi tulla erityisryhmiin tai eri ikäisten liikuntaneuvontaan. Tähän mennessä lähetteitä on kirjoitettu pääsääntöisesti ikääntyville, joiden toimintakyvyssä on alkanut näkyä heikkenemisen merkkejä. Nuorten ja työikäisten osalta on lähetteen kautta ohjautettu maksuttomaan Sportti PT -liikuntaneuvontaan. Yhteydenotto Sportti PT-toiminnan aloittamiseksi on voinut tulla myös vanhemmilta, nuorisopalveluilta tai nuoren itsensä kontaktoimana. Liikuntaneuvojamme on asiakkaaseen yhteydessä ja lähtee kannustamaan häntä liikkeelle lapsen/nuoren

lähtökohdista ja toiveista käsin keskustelemalla. Myös Etsivä nuorisotyö käyttää työkaluna liikuntaa. Nuorten kohtaamiset tapahtuvat usein kävelyn merkeissä. Perhe- ja nuorisopalveluiden koordinoimassa Yhdessä ei olla yksin -työryhmässä käydään läpi myös liikunta-asioita ja liikunnan integroiminen nuorten yksilötapaamisiin on myös valtakunnallisella tasolla keskustelun aiheena. Tältä osin toiminta linkittyy myös oppilashuoltoon ja hyvinvointialueelle.

Osan valmistelijat vs. kulttuuri- ja liikuntajohtaja Jukka-Pekka Pohjolainen, puh. 0400 189 263, ja opetus- ja kasvatustoiminnan johtaja Niina Rautanen, puh. 040 514 8102

Pykälän valmistelija Hallintojohtaja Aleksis Heikkilä, puh. 040 823 7921

Esittelijä Kaupunginjohtaja Matti Tuononen

Päätösehdotus Kaupunginhallitus:

- 1) päättää antaa valtuustolle edellä esittelytekstissä olevan selvityksen vuoden 2023 arviointikertomuksessa esitetyistä havainnoista ja näiden aiheuttamista toimenpiteistä; ja
- 2) ehdottaa valtuustolle, että valtuusto merkitsee edellä kohdassa 1 hyväksytyt selvityksen tiedoksi.

Päätös Hyväksyttiin.

KVALT 23.09.2024 § 52
606/00.03.01/2023

Kaupunginhallituksen päätösehdotus

Valtuusto merkitsee tiedoksi kaupunginhallituksen selvityksen vuoden 2023 arviointikertomuksessa esitetyistä havainnoista ja näiden aiheuttamista toimenpiteistä.

Päätös Hyväksyttiin.
